

עברית לבתי ספר ערביים

דקדוק וספרות ב'

2 יחידות לימוד

רק כהשלמה ל-4 או ל-5 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	דקדוק	—	50 נקודות
פרק שני	—	שירה	—	30 נקודות
פרק שלישי	—	מסכת אבות	—	20 נקודות
	—	סה"כ	—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: 1. אל תעתיק את השאלה; רשום את מספרה בלבד.

2. שים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רישום טייטות כלשהן על דפים מחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה! רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – זקדוק (50 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על כל השאלות 1-6.

1. ניתוח פעלים (10 נקודות)

לפניך חמישה משפטים V-I; בכל משפט יש פועל, ואליו מכוונים שני סעיפים. בסעיפים (1)-(8) – לכל סעיף מוצגות ארבע אפשרויות תשובה, אך רק אחת מהן נכונה. העתק למחברתך את מספרי הסעיפים (1)-(8), וכתוב ליד כל מספר את האות המציינת את התשובה הנכונה. בסעיפים אלה אין לכתוב יותר מתשובה אחת לכל סעיף. בסעיפים (9)-(10) – יש משפטים להשלמה. העתק למחברתך את מספרי הסעיפים (9)-(10), וכתוב ליד כל מספר את ההשלמה הנכונה.

דוגמה:				
X. אל תתעלם מדעותיו.				
(11) הפועל תתעלם נגזר מהשורש:				
א. ת-ע-ל	ב. ע-ל-י	ג. ע-ל-מ	ד. ת-ע-ל-מ	
(ע-ל-ה)				
(12) בבניין:				
א. הפעיל	ב. פועל	ג. נפעל	ד. התפעל	
במחברתך עליך לרשום כך:				
(11) ג				
(12) ד				

I. הוועד רָצָה מאוד למנוע את פיטורי העובדים.

(1) הפועל רָצָה נגזר מהשורש:

א. י-ר-צ	ב. ר-צ-צ	ג. ר-צ-י	ד. ר-ו-צ
----------	----------	----------	----------

(ר-צ-ה)

(2) בבניין:

א. קל	ב. נפעל	ג. פיעל	ד. הפעיל
-------	---------	---------	----------

II. מצב המים בארץ **מְשִׁתָּפֵר** השנה בעקבות גשמי החורף.

(3) הפועל **מְשִׁתָּפֵר** נגזר מהשורש:

א. ש-ת-פ-ר ב. ת-פ-ר ג. ש-ת-פ ד. ש-פ-ר

(4) בבניין:

א. הפעיל ב. התפעל ג. קל ד. פיעל

III. בהוראות כתוב: **הוֹסִיפוּ** מים לתבשיל, לפי הצורך.

(5) הפועל **הוֹסִיפוּ** נגזר מהשורש:

א. ס-ו-פ ב. י-ס-פ ג. ה-ס-פ ד. ס-פ-י
(ס-פ-ה)

(6) בבניין:

א. הפעיל ב. נפעל ג. קל ד. הופעל

IV. התעמלות הבוקר **מְעוֹרָרַת** אותי.

(7) הפועל **מְעוֹרָרַת** נגזר מהשורש:

א. מ-ע-ר ב. ע-ר-י ג. ע-ו-ר ד. ע-ר-ר
(ע-ר-ה)

(8) בבניין:

א. התפעל ב. פועל ג. הפעיל ד. פיעל

שים לב: בסעיפים (9)-(10) יש להשלים במחברת את המשפט שבכל סעיף.

V. הטובע **נָצַל** בזכות העֲרֵנוּת של המתרחצים.

(9) השורש של הפועל **נָצַל** הוא _____ .

(10) הבניין של הפועל **נָצַל** הוא _____ .

2. בניית צורות (10 נקודות)

לפניך חמישה משפטים (1)-(5), ובכל אחד מהם יש נתונים בסוגריים לכתובת הצורה (פועל או שם) המתאימה למשפט.
העתיק למחברתך רק את מספרי המשפטים, וכתוב ליד כל מספר את הצורה המתאימה.

- (1) בשבוע הבא [ט-ו-ס, קל, עתיד] משפחתי לצרפת.
- (2) המהנדסים [נ-ג-ש, הפעיל, עבר] אתמול את תכניות הבנייה.
- (3) הילדים [ה-נ-י (ה-נ-ה), נפעל, עבר] מאוד מתערוכת הפסלים במוזיאון.
- (4) בניסוי ערבנו חומרים שונים בתוך [ב-ח-נ, מקטלה].
- (5) הכלי הזה עשוי מחרסינה דקה, ולכן הוא [ש-ב-ר, קטיל] מאוד.

3. שם המספר (5 נקודות)

לפניך חמישה משפטים (1)-(5), ובכל אחד מספר הכתוב בספרות.
 אחרי המשפטים מוצעות לכל משפט שלוש אפשרויות לכתובת המספר במילים, אך רק אפשרות אחת מהן נכונה.
העתיק למחברתך רק את מספרי המשפטים, וליד כל אחד מהם העתיק את שם המספר המתאים במילים מבין אפשרויות התשובה המוצעות. (אינך צריך לנקד).

- (1) ב־2 ביולי נפתחה בשכונה שלנו ספרייה חדשה.
- (2) הספרייה נמצאת בבית מספר 14.
- (3) ספרייה זו היא הגדולה מבין 5 הספריות באזור.
- (4) עד עתה נרכשו 3,706 ספרים.
- (5) $10\frac{1}{2}\%$ מהספרים נרכשו בחודש האחרון.

אפשרויות תשובה מוצעות:

- (1) בְּשָׁנִי / בְּשָׁנִים / בְּשָׁתִים
- (2) אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה / אַרְבַּע־עָשָׂר / אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה
- (3) חֲמִשָּׁת / חֲמִשָּׁה / חֲמִש
- (4) שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים, שְׁבַע מֵאוֹת וְשָׁשׁ / שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים, שְׁבַע מֵאוֹת וְשָׁשׁ / שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים, שְׁבַע מֵאוֹת וְשָׁשׁ
- (5) עֶשְׂרֵה אַחוּזִים וְחָצִי / עֶשְׂרֵה אַחוּזִים וְחָצִי / עֶשְׂרֵה אַחוּזִים וְחָצִי

4. **תחביר** (10 נקודות)

א. לפניך חמישה משפטים (1)-(5), ובכל אחד מהם המילה **שמחה** מסומנת בקו. **העתק** רק את **מספרי** המשפטים, וכתוב ליד כל מספר את **התפקיד התחבירי** של המילה **שמחה**. (5 נקודות)

הקפד על כתיב תקין של התפקיד התחבירי, ואל תכתוב אותו בקיצורים.

- (1) קיבלנו את האורחים בשמחה רבה.
- (2) יש שמחה בלבי.
- (3) ילדים הם שמחה גדולה.
- (4) ראיתי את השמחה על פניו.
- (5) קולות שמחה נשמעו מהמגרש עם סיום המשחק.

ב. לפניך קטע, ובו חמישה משפטים מסומנים במספרים (1)-(5). **העתק** למחברתך כל משפט **בנפרד**, וציין את **הסוג התחבירי** שלו (משפט פשוט, משפט מורכב, משפט מאוחה/מחובר). (5 נקודות)

(1) אנשים רבים מאמינים שכף היד של אדם יכולה ללמד עליו הרבה. (2) לפי צורת כף היד של האדם אפשר לזהות את תכונות האופי שלו. (3) אמנות הקריאה בכף יד אינה מצריכה כוחות על-טבעיים, אבל היא דורשת כישרון מסוים. (4) אמנות זו, שהתפשטה לאחרונה בעולם, מבוססת על ידע רב-שנים. (5) שורשיה נמצאים בכמה תרבויות עתיקות.

5. **שיבושי לשון** (5 נקודות)

לפניך חמישה משפטים (1)-(5), ובכל אחד מהם יש שיבוש לשון **אחד**. תקן את המשפטים, **והעתק** אותם למחברתך בצורתם **המתוקנת**.

- (1) יש פתרונות רבות לצמצום הפער בין עשירים לעניים.
- (2) המנהל סירב את בקשתו של העובד לצאת לחופשה.
- (3) ביקרנו אצלם בחודש שעבר.
- (4) שכחתי את הספר בבית, וחזרתי בחזרה לקחת אותו.
- (5) בשבוע הבא תהיה הספרייה והמשרד סגורים.

6. תורת ההגה ותורת הצורות (10 נקודות)

לפניך חמישה סעיפים (1)-(5).

בסעיפים (1)-(3) – מוצגות לכל שאלה ארבע אפשרויות תשובה, אך רק אחת מהן נכונה. העתק למחברתך רק את מספרי הסעיפים, וכתוב ליד כל מספר את האות המציינת את התשובה הנכונה. (אין צורך לנמק את התשובה).

בסעיפים (4)-(5) – יש לענות **במחברת** על פי ההוראה שבכל סעיף.

(1) כִּתְּבֵת העיתון ראינה את השור.

מה הם סוגי הדגשים במילה כִּתְּבֵת?

א. הראשון דגש חזק, והשני דגש קל.

ב. הראשון דגש קל, והשני דגש חזק.

ג. שניהם דגשים חזקים.

ד. שניהם דגשים קלים.

(2) איזו מילה יוצאת דופן מבחינת הגזרה?

א. עֲשׂוּי ב. בְּנוּי ג. תְּלוּי ד. נְשׂוּי

(3) איזו מילה יוצאת דופן מבחינת המשקל?

א. מִפְעֵל ב. מַעְבֵּר ג. מַעְדָּר ד. מְסַגֵּד

שים לב: בסעיפים (4)-(5) יש לענות **במחברת** על פי ההוראה שבכל סעיף.

(4) יש לומר אָקֶפֶץ ולא אָקֶפֶץ. נמק.

(5) במילה מְנַהֵל יש תשלום דגש. הסבר.

פרק שני – שירה (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 7-8.

7. קרא את השיר שלפניך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריו.

רַחַל / רחל

**הֵן דָּמָה בְּדַמִּי זֹרֵם.
הֵן קוֹלָהּ בִּי רֵן –
רַחַל הָרוּעָה צֹאן לָבָן,
רַחַל – אִם הָאֵם.**

**וְעַל כֵּן הַבֵּית לִי צַר
וְהָעִיר – זָרָה,
כִּי הִיא מִתְנוּפֶף סוּדָרָה
לְרוּחוֹת הַמְדַבֵּר;**

**וְעַל כֵּן אֶת דַּרְכֵי אֲחִי
בְּבִטְחָה כָּזָאת,
כִּי שְׂמוּרִים בְּרַגְלֵי זְכָרוֹנוֹת
מִנִּי אֲזוּ, מִנִּי אֲזוּ!**

ענה על שלושת הסעיפים א-ג (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

א. המשוררת רחל מרגישה קרבה לדמותה של רחל מהמקרא.
ציין שני קווי דמיון בין רחל המשוררת לרחל מהמקרא, המדגישים את הקרבה ביניהן.

(10 נקודות)

ב. מה תורמת למשוררת רחל ההזדהות עם רחל מהמקרא, על פי הבית השלישי?

(12 נקודות)

ג. ציין אמצעי אמנותי אחד (חוץ מחריזה), והדגם אותו מהשיר. (8 נקודות)

(שים לב: שאלה 8 בעמוד הבא.)

8. קרא את השיר שלפניך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריו.

עֲקָרָה / רחל

**בֵּן לֹו הָיָה לִי ! יֵלֵד קֶטָן,
שָׁחַר תִּלְתְּלִים וְנָבוֹן.
לְאַחֵז בְּיָדוֹ וְלִפְסֵעַ לְאַט
בְּשִׁבְלֵי הַגֶּן.
יֵלֵד.
קֶטָן.**

**אוֹרֵי אֶקְרָא לֹו, אוֹרֵי שְׁלִי,
כִּךְ וְצִלּוֹל הוּא הַשֵּׁם הַקָּצֵר.
רְסִיס נְהָרָה.
לְיֵלְדֵי הַשְּׁחֻרְחָר
„אוֹרֵי וְ” –
אֶקְרָא !**

**עוֹד אֶתְמַרְמֵר כְּרָחֵל הָאֵם.
עוֹד אֶתְפַּלֵּל כְּחַנָּה בְּשִׁילֹו.
עוֹד אֶחְכֶּה
לֹו.**

ענה על שלושת הסעיפים א-ג (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

א. מהי המְשַׁאֵלָה של המשוררת, וכיצד היא מציינת בדמיונה את מימוש המשאלה?

בסס את דבריך על השיר. (10 נקודות)

ב. (1) מי הן הדמויות שהמשוררת מזדהה אֶתן בשיר, ומדוע היא מזדהה דווקא אֶתן?

(6 נקודות)

(2) השיר מסתיים בשורות:

”עוֹד אֶחְכֶּה

לֹו.”

איזו תחושה המשוררת מבטאת בשורות אלה? הסבר את דבריך. (6 נקודות)

ג. השיר הוא שיר לירי-אישי.

ציין מאפיין אחד של שיר מסוג זה, והדגם מאפיין זה מהשיר. (8 נקודות)

פרק שלישי – מסכת אבות (20 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 9-10.

9. קרא את שתי המשניות (1)-(2) שלפניך, וענה על הסעיפים א-ב שאחריהן.
(לכל סעיף – 10 נקודות)

(1) פרק ד', משנה ב'

בְּן־עֲזַאי אוֹמֵר, הַנִּי רֵץ לְמִצְוָה
קִלָּה (כְּבַחְמוּרָה), וּבוֹרַח מִן הָעֲבָרָה.
שִׁמְצָוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה, וְעֲבָרָה
גּוֹרֶרֶת עֲבָרָה. שִׁשְׁכַר מִצְוָה, מִצְוָה.
וּשְׁכַר עֲבָרָה, עֲבָרָה.

(2) פרק ד', משנה י"א

רַבִּי אֶלְעִזָּר בֶּן־יַעֲקֹב
אוֹמֵר, הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת, קוֹנֶה
לוֹ פְּרָקְלִיט אֶחָד. וְהַעוֹבֵר עֲבָרָה
אַחַת, קוֹנֶה לוֹ קִטְיָגוֹר אֶחָד.
תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּתָרִים
בְּפָנֵי הַפְּרָעָנוֹת.

ענה על שני הסעיפים א-ב.

- א. מהו הנושא המשותף לשתי המשניות?
ב. הסבר במילים שלך את אחת המשניות.

(שים לב: שאלה 10 בעמוד הבא.)

10. קרא את שתי המשניות (1)-(2) שלפניך, וענה על הסעיפים א-ב שאחריהן.
(לכל סעיף – 10 נקודות)

(1) פרק ד', משנה א'

בְּנִזְוָמָא אוֹמֵר [...] אֵיזְהוּ גְבוּר? הַכּוֹבֵשׁ
אֶת יְצָרוֹ, שְׂנֵאָמֵר, טוֹב אַרְךָ אַפִּים מִגְבוּר
וּמִשֵּׁל בְּרוּחוֹ מִלְּכַד עִיר.
אֵיזְהוּ עֲשִׂיר? הַשֹּׁמֵחַ בְּחֶקֶקוֹ, שְׂנֵאָמֵר, יְגִיעַ
כְּפִיָּה כִּי תֹאכַל אֲשֶׁרֶיָּה וְטוֹב לָךְ. אֲשֶׁרֶיָּה,
בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְטוֹב לָךְ, לְעוֹלָם הַבָּא.
אֵיזְהוּ מְכַבֵּד? הַמְּכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת, שְׂנֵאָמֵר,
כִּי־מְכַבְּדֵי אֲכַבֵּד וּבְזֵי יִקְלְוּ:

(2) פרק ד', משנה כ"א

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, הַקְּנָאָה
וְהַתְּנָאָה וְהַכְּבוֹד מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם
מִן הָעוֹלָם:

ענה על שני הסעיפים א-ב.

- א. הסבר במילים שלך את משנה (2) – פרק ד', משנה כ"א.
ב. כיצד האמרות של משנה (1) – פרק ד' משנה א' – עשויות לעזור לאדם להתמודד עם כל אחת מהנטיות השליליות, המוזכרות במשנה (2): התאוה, הקנאה והכבוד?

בהצלחה!